

แบบฝึกทักษะ เรื่อง คำและการสร้างคำ
รายวิชา ท๒๑๑๐๑ ภาษาไทย ๑
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

เล่มที่
๓

คำประสม

นางสาวปัญญาภรณ์ สีดี
ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการ
โรงเรียนนาสนุ่นวิทยาคม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๔๐

เอกสารฉบับนี้เป็นแบบฝึกทักษะ เรื่อง คำและการสร้างคำ รายวิชา ท๒๑๑๐๑ ภาษาไทย ๑
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ เล่มที่ ๓ คำประสม จัดทำขึ้นตามตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลาง
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ สาระที่ ๔
 หลักการใช้ภาษาไทย มาตรฐาน ท ๔.๑ เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษา
 และพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า แบบฝึกทักษะเล่มนี้ จะเป็นนวัตกรรมอย่างหนึ่งที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน
 และผู้สนใจที่ได้นำไปศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมหรือผู้สอนที่จะนำไปใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหา
 การใช้ภาษาไทย หรือพัฒนาการใช้ภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ขอขอบคุณผู้บริหารโรงเรียนนาสนุ่น
 วิทยาคม คณะครู นักเรียน ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้กรุณาให้คำชี้แนะ ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำจน
 สำเร็จลุล่วงด้วยดีมา ณ ที่นี้เป็นอย่างสูง

ปัญญาภรณ์ สีสี่

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	๗
คำชี้แจง	๑
คำชี้แจงการใช้แบบฝึกทักษะสำหรับครูผู้สอน	๒
คำชี้แจงการใช้แบบฝึกทักษะสำหรับนักเรียน	๓
ขั้นตอนการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ	๔
มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด และจุดประสงค์การเรียนรู้	๕
แบบทดสอบก่อนเรียน	๖
กระดาษคำตอบแบบทดสอบก่อนเรียน	๘
ใบความรู้ เรื่อง คำประสม	๙
แบบฝึกทักษะที่ ๑.๑	๑๓
แบบฝึกทักษะที่ ๑.๒	๑๔
ใบความรู้ เรื่อง การสร้างคำประสม	๑๕
แบบฝึกทักษะที่ ๑.๓	๑๗
แบบฝึกทักษะที่ ๑.๔	๑๙
ใบความรู้ เรื่อง การสังเกตคำประสม	๒๒
แบบฝึกทักษะที่ ๑.๕	๒๕
แบบฝึกทักษะที่ ๑.๖	๒๖
แบบทดสอบหลังเรียน	๒๘
กระดาษคำตอบแบบทดสอบหลังเรียน	๓๐
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	

คำชี้แจงเกี่ยวกับแบบฝึกทักษะ

เล่มที่ ๓ คำประสม

๑. แบบฝึกทักษะ เรื่อง คำและการสร้างคำ รายวิชา ท๒๑๑๐๑ ภาษาไทย ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ มีทั้งหมด ๖ เล่ม ดังนี้

เล่มที่ ๑ พยางค์และคำ

เล่มที่ ๒ คำมูล

เล่มที่ ๓ คำประสม

เล่มที่ ๔ คำซ้ำ

เล่มที่ ๕ คำซ้อน

เล่มที่ ๖ คำพ้อง

๒. แบบฝึกทักษะแต่ละเล่ม ประกอบด้วย

- ❖ คำนำ
- ❖ สารบัญ
- ❖ คำชี้แจงเกี่ยวกับแบบฝึกทักษะ
- ❖ คำชี้แจงการใช้แบบฝึกทักษะสำหรับครูผู้สอน
- ❖ คำชี้แจงการใช้แบบฝึกทักษะสำหรับนักเรียน
- ❖ ขั้นตอนการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ
- ❖ มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด และจุดประสงค์การเรียนรู้
- ❖ แบบทดสอบก่อนเรียน
- ❖ ใบความรู้
- ❖ แบบฝึกทักษะ
- ❖ แบบทดสอบหลังเรียน
- ❖ บรรณานุกรม
- ❖ เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน
- ❖ เฉลยแบบฝึกทักษะ
- ❖ เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน

๓. แบบฝึกทักษะ เล่มที่ ๓ คำประสม ใช้เวลาเรียน ๓ ชั่วโมง

คำชี้แจง

การใช้แบบฝึกทักษะสำหรับครูผู้สอน

การใช้แบบฝึกทักษะ เล่มที่ ๓ คำประสม สำหรับครูผู้สอนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่จะช่วยให้การดำเนินการเรียนรู้ของนักเรียนบรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ครูผู้สอนจึงควรศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการปฏิบัติตนก่อนที่จะใช้แบบฝึกทักษะดังนี้

๑. ศึกษาขั้นตอนและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการนำแบบฝึกทักษะไปใช้อย่างละเอียด
๒. ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้แบบฝึกทักษะ ดังนี้
 - ๒.๑ ชี้แจงให้นักเรียนอ่านคำชี้แจง และขั้นตอนการใช้แบบฝึกทักษะ
 - ๒.๒ ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน จำนวน ๑๐ ข้อ แบบปรนัย ๔ ตัวเลือก ใช้เวลา ๑๐ นาที
 - ๒.๓ ศึกษาใบความรู้ และตัวอย่างก่อนลงมือทำแบบฝึกทักษะ
 - ๒.๔ ครูผู้สอนคอยดูแลให้คำแนะนำช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาในขณะที่นักเรียนทำแบบฝึกทักษะอย่างใกล้ชิด
 - ๒.๕ ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน จำนวน ๑๐ ข้อ แบบปรนัย ๔ ตัวเลือก ใช้เวลา ๑๐ นาที
 - ๒.๖ นอกจากการใช้แบบฝึกทักษะในเวลาเรียนแล้ว ยังสามารถเรียนรู้ได้โดยนำไปใช้ซ่อมเสริมความรู้ตนเองนอกเวลาเรียน ได้ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน หรือในกรณีที่นักเรียนขาดเรียน
๓. นำผลที่ได้จากการทำแบบฝึกทักษะไปวัดผลและประเมินผลการผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้

คำประสม

คำชี้แจง

การใช้แบบฝึกทักษะสำหรับนักเรียน

การใช้แบบฝึกทักษะ เล่มที่ ๓ คำประสม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ นักเรียนควรปฏิบัติตามคำชี้แจงดังนี้

๑. ศึกษาทำความเข้าใจมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด และจุดประสงค์การเรียนรู้ของแบบฝึกทักษะ
๒. ทำแบบทดสอบก่อนเรียน จำนวน ๑๐ ข้อแบบปรนัย ๔ ตัวเลือก ใช้เวลา ๑๐ นาที ลงในกระดาษคำตอบ
๓. ศึกษาใบความรู้ และตัวอย่างให้เข้าใจ หากสงสัยขอให้ครูเป็นผู้อธิบายชี้แนะเพิ่มเติม ก่อนทำแบบฝึกทักษะก่อนทุกครั้ง
๔. ทำแบบฝึกทักษะตามลำดับขั้นตอนที่กำหนดให้ในแต่ละแบบฝึก ตรวจสอบคำตอบจากเฉลยในภาคผนวก
๕. ทำแบบทดสอบหลังเรียนจำนวน ๑๐ ข้อแบบปรนัย ๔ ตัวเลือก ใช้เวลา ๑๐ นาที ลงในกระดาษคำตอบ
๖. ตรวจสอบคำตอบแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน จากเฉลยในภาคผนวก
๗. การทำแบบฝึกทักษะเล่มนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน ถ้านักเรียนมีความซื่อสัตย์ ไม่เปิดดูเฉลยก่อน และมีความตั้งใจในการทำแบบฝึกทักษะ หากนักเรียนเกิดข้อสงสัย ให้ครูอธิบายชี้แนะเพิ่มเติม เพื่อนักเรียนจะได้แก้ไขข้อบกพร่องในข้อที่ผิดให้ถูกต้อง

ขั้นตอนการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ
เรื่อง คำและการสร้างคำ

๑. อ่านคำชี้แจงการใช้แบบฝึกทักษะ

๒. ทำแบบทดสอบก่อนเรียน

๓. ศึกษาเนื้อหาและตัวอย่าง

- ศึกษาใบความรู้
- ทำแบบฝึกทักษะ
- ตรวจแบบฝึกทักษะ

๔. ทำแบบทดสอบหลังเรียน

ผ่านเกณฑ์ร้อยละ ๘๐

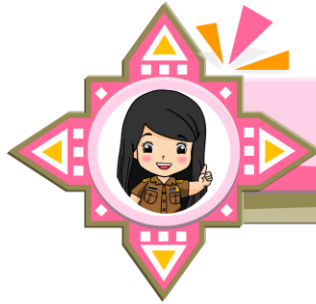
ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ ๘๐

ศึกษาแบบฝึกทักษะเล่มต่อไป

พบครูซ่อมเสริม

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

สาระที่ ๔ หลักการใช้ภาษาไทย

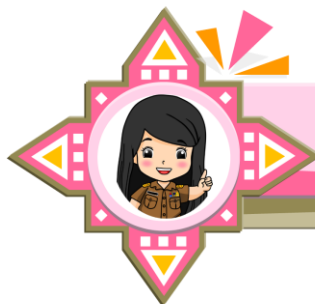
มาตรฐาน ท ๘ เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย

การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา

ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็น

สมบัติของชาติ

ตัวชี้วัด ม.๑/๒ การสร้างคำในภาษาไทย

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. อธิบายความหมายของคำประสมได้
๒. จำแนกลักษณะคำประสมได้
๓. สร้างคำประสมได้
๔. บอกวิธีสังเกตคำประสมได้
๕. นำคำประสมไปใช้ได้ถูกต้องตรงตามความหมาย

คำประสม

แบบทดสอบก่อนเรียน

รายวิชา ท๒๑๐๑ ภาษาไทย ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑
จำนวน ๑๐ ข้อ คะแนนเต็ม ๑๐ คะแนน เวลา ๑๐ นาที

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

คำชี้แจง

๑. ข้อสอบมีจำนวน ๑๐ ข้อ เป็นข้อสอบปรนัย ชนิดเลือกตอบ ๔ ตัวเลือก
๒. ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียวและทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในกระดาษคำตอบ

๑. ข้อใดเป็นวิธีการสร้างคำประสมที่ถูกต้องที่สุด
 - ก. สร้างจากคำมูล ๒ คำขึ้นไปมารวมกัน
 - ข. สร้างโดยนำคำมูลมาออกเสียง ๒ ครั้ง
 - ค. สร้างจากคำมูลที่มีความหมายต่างกันมารวมกัน
 - ง. สร้างจากคำมูล ๒ คำขึ้นไป มาวางเรียงกัน
๒. ข้อใดไม่ใช่คำประสม
 - ก. หน้าหงาย หน้ามืด
 - ข. น้ำคำ น้ำตา
 - ค. ใจแตก ใจแคบ
 - ง. มือเล็ก มือบวม
๓. ข้อใดเป็นคำประสมทุกคำ
 - ก. ลูกเสือ แม่บ้าน
 - ข. พ่อเลี้ยง มารดา
 - ค. เตาไรต์ บิดา
 - ง. แก้วอี้ ดาวเทียม
๔. ข้อใดเป็นคำประสมที่ทำหน้าที่เป็นคำนาม
 - ก. ทางด่วน ม้ายาว
 - ข. เข้าใจ ชัดคอ
 - ค. บ้านนอก เสียสละ
 - ง. หัวหมุน ชัดใจ

๕. คำประสมทุกคำในข้อใดมีโครงสร้างเหมือนคำว่า “เครื่องซักผ้า”

- ก. ผ้าขาวม้า หม้อหุงข้าว
- ข. แปรงสีฟัน ตู้กับข้าว
- ค. น้ำพริกเผา รถไถนา
- ง. ไม้จิ้มฟัน ยาหยอดตา

๖. คำประสมในข้อใดมีความหมายเป็นส่วน

- ก. ยกเมฆ
- ข. ยืนกราน
- ค. ย้อนรอย
- ง. โยนกลอง

๗. คำประสมในข้อใดเกิดจากคำไทยแท้ประสมกับคำภาษาอังกฤษ

- ก. บังแทรก
- ข. สวนสัตว์
- ค. พวงหรีด
- ง. ถนนหลวง

๘. ข้อใดไม่มีคำประสม

- ก. ขวัญจิตเป็นแม่เพลงอีแซว
- ข. แม่ครัวกำลังทำอาหารอยู่ในครัว
- ค. เธอช่างใจดำไม่ยอมช่วยเหลือใครเลย
- ง. แม่แมวกำลังให้นมลูกแมวอยู่ใต้เตียง

๙. ข้อใดมีคำประสมที่เกิดจากคำนามประสมกับคำกริยา

- ก. หัวหน้าต้องขยันมาก ๆ
- ข. ดอกหน้าวัวปักในแจกัน
- ค. นิดชอบรับประทานกล้วยไข่
- ง. สมรยืนคอตกเพราะถูกจับได้ว่าทำผิด

๑๐. คำประสมในข้อใดเกิดจากคำนามกับคำวิเศษณ์

- ก. ข้าวหมาก รถม้า
- ข. ข้าวต้มมัด กล้วยปิ้ง
- ค. ข้าวสวย น้ำหอม
- ง. ถัอดั่ว ขัดคอ

ตั้งใจทำข้อสอบ
กันนะคะเด็ก ๆ

เรื่อง คำประสม

กระดาษคำตอบแบบทดสอบก่อนเรียน

รายวิชา ท๒๑๑๑ ภาษาไทย ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑
จำนวน ๑๐ ข้อ คะแนนเต็ม ๑๐ คะแนน เวลา ๑๐ นาที

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

ข้อ	ก	ข	ค	ง
๑				
๒				
๓				
๔				
๕				
๖				
๗				
๘				
๙				
๑๐				

คะแนนเต็ม	๑๐
คะแนนที่ได้	

ผลการประเมิน

- ☐ ดีมาก
- ☐ ดี
- ☐ พอใช้
- ☐ ปรับปรุง

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(นางสาวปัญญาภรณ์ สีดี)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เกณฑ์การประเมิน

- คะแนนระหว่าง ๙-๑๐ อยู่ในเกณฑ์ ดีมาก
- คะแนนระหว่าง ๗-๘ อยู่ในเกณฑ์ ดี
- คะแนนระหว่าง ๕-๖ อยู่ในเกณฑ์ พอใช้
- คะแนนระหว่าง ๐-๔ อยู่ในเกณฑ์ ปรับปรุง

คำประสม คือ คำที่สร้างจากคำมูลตั้งแต่สองคำขึ้นไปมาประสมกัน คำที่นำมาประสมนั้น อาจจะเป็นคำไทยแท้หรือคำที่มาจากภาษาอื่นๆ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดคำขึ้นใหม่ มีความหมายใหม่ หรืออาจคงเค้าความหมายเดิม

การเกิดคำประสมในภาษาไทย

คำไทยประสมกับคำไทย เช่น

ไฟ + ฟ้า	เป็นคำใหม่คือ	ไฟฟ้า
ฝน + หลวง	เป็นคำใหม่คือ	ฝนหลวง
รถ + ไฟ	เป็นคำใหม่คือ	รถไฟ
ถ้อ + ท้าย	เป็นคำใหม่คือ	ถ้อท้าย
ดอก + เบี้ย	เป็นคำใหม่คือ	ดอกเบี้ย
ชั้น + หมา	เป็นคำใหม่คือ	ชั้นหมา
ปาก + แข็ง	เป็นคำใหม่คือ	ปากแข็ง

คำประสมที่มาจากคำภาษาอื่น ได้แก่

เทพ + เจ้า	เป็นคำใหม่คือ	เทพเจ้า
ราช + วัง	เป็นคำใหม่คือ	ราชวัง
พล + เมือง	เป็นคำใหม่คือ	พลเมือง
รถ + เมล์	เป็นคำใหม่คือ	รถเมล์
ห้อง + โซว์	เป็นคำใหม่คือ	ห้องโซว์
เคมี + ภัณฑ์	เป็นคำใหม่คือ	เคมีภัณฑ์

ลักษณะของคำประสม

๑. เกิดจากคำมูลที่มีความหมายต่างกันตั้งแต่ ๒ คำขึ้นไป มาประสมกัน อาจเป็นคำนาม สรรพนาม กริยา วิเศษณ์และบุพบทก็ได้ เช่น

กล้วย (นาม) + ตาก (กริยา)	=	กล้วยตาก
ชั้น (นาม) + หมากร (นาม)	=	ชั้นหมากร
ครู (นาม) + ใหญ่ (วิเศษณ์)	=	ครูใหญ่
เงิน (นาม) + สด (วิเศษณ์)	=	เงินสด
ไฟ (นาม) + ฟ้า (นาม)	=	ไฟฟ้า
ต้น (นาม) + คิด (กริยา)	=	ต้นคิด
ม้า (นาม) + น้ำ (นาม)	=	ม้าน้ำ
ลูก (นาม) + น้อย (นาม)	=	ลูกน้อย
มือ (นาม) + ลิง (นาม)	=	มือลิง

๒. เกิดจากคำมูลที่มาจากภาษาใดก็ได้ เช่น

คำไทยแท้ เช่น

ไก่อ่อน	ถือท้าย	ทางด่วน	น้ำคำ	ม้าเร็ว
เรือพ่วง	ลูกน้ำ	เสื้อคลุม	โรงเรียน	น้ำอัดลม
เตารีด	สวนครัว	แม่ยาย	ตุ๋น	ไม้ขีดไฟ

คำไทยแท้กับคำมาจากภาษาอื่น เช่น

ข้อมูล	ถ่ายรูป	แท่นพิมพ์	นักบุญ	ปรับทุกข์
ผู้อำนวยการ	แขกยาม	หลักการ	นางเยาว์	แผนการ
คนรถ	ราชวัง	พลเรือน	ผลไม้	พลเมือง
พลความ	มูลค่า	พุทธเจ้า	ยกทรง	รับขวัญ
วันเพ็ญ	นาดำ	นาปรัง	ของขลัง	กินโต๊ะ
นายห้าง	เข็มทิศ	นักธรรม	พวงหรีด	น้ำซุป

คำที่มาจากภาษาอื่น เช่น

การแพทย์	ยานอวกาศ	เคมีภัณฑ์	ราชดำริ	บัตรเครดิต
ฟุตบอล	รถทัวร์	ภาพโปสเตอร์	รถเมล์	รถบัส

๓. เมื่อเป็นคำประสมแล้ว จะเกิดความหมายใหม่ต่างจากคำมูลเดิมแต่ยังมีเค้าความเดิม เช่น

ลูก + น้ำ = ลูกน้ำ หมายถึง ลูกของยุงซึ่งอาศัยอยู่ในน้ำ
 เต่า + ผิง = เต่าผิง หมายถึง เต่าที่ทำด้วยอิฐสำหรับก่อไฟผิงในฤดูหนาว
 หรือมีความหมายเปลี่ยนไปมีลักษณะคล้ายสำนวน คือมีลักษณะเชิงเปรียบเทียบ เช่น
 กินใจ มีความหมาย สงสัย ไม่วางใจสนิท แคลงใจ ไม่ใช่รับประทานหัวใจ
 ใก้่อ้น มีความหมาย ผู้ไม่สันถัด ไม่เชี่ยวชาญ
 นอนใจ มีความหมาย วางใจไม่เรียบร้อย ไม่ใช่หัวใจลงนอน

๔. เกิดจากคำมูลคำหนึ่งเป็นคำหลัก (คำตั้ง) และมีความหมายหลัก คำมูลที่ตามมาเป็นคำขยาย ทำหน้าที่ขยายความของคำหลัก ตัวอย่างเช่น

คำนามที่เป็นคำหลัก เช่น

ทางด่วน	ม้ายาว	ลมพายุ	ตาปลา	บ้านนอก
มดแดง	พ่อครัว	แม่บ้าน		

คำกริยาเป็นคำหลัก เช่น

ถือท้าย	ขัดคอ	เดินโต๊ะ	ห่อหมก	ต้มยำ
ท่องจำ	ตื่นเต้น	งองาม	ตกต่ำ	อวดดี

คำวิเศษณ์เป็นคำหลัก เช่น

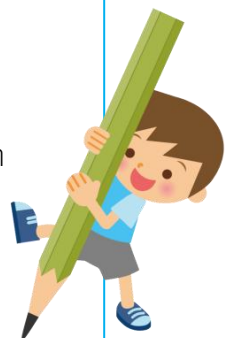
ดำแดง	สองหัว	หลายใจ	สุกดิบ	หวานเย็น
อ่อนหวาน	สองใจ	สามตา		

คำบุพบทที่เป็นคำหลัก เช่น

ข้างถนน	ต่อหน้า	กลางบ้าน	นอกคอก	ซึ่งหน้า
---------	---------	----------	--------	----------

การแปลความหมายจะแปลความหมายจากคำหลักไปหาคำขยาย เช่น

คำประสม	คำหลัก	คำขยาย	แปลความหมาย
ผ้าเช็ดหน้า	ผ้า	เช็ดหน้า	ผ้าที่ใช้เช็ดหน้า
หมาบ้า	หมา	บ้า	หมาที่เป็นโรคพิษสุนัขบ้า

๕. เกิดจากนำคำที่ย่อมาจากคำยาว ๆ นำมาประสมคำมูล สังเกตได้จากคำคำประสมชนิดนี้ จะมีคำต่อไปนี้อยู่ประกอบอยู่ข้างหน้า คือ ชาว นัก ช่าง หมอ การ ความ ของ ผู้ ที่ เครื่อง เช่น

ชาว	ชาวนา	ชาวเมือง	ชาววัง	ชาวบ้าน
นัก	นักร้อง	นักเรียน	นักเขียน	นักสู้
ช่าง	ช่างไฟฟ้า	ช่างทาสี	ช่างไม้	ช่างเสริมสวย
หมอ	หมอนวด	หมอความ	หมอผี	หมอดู
การ	การเมือง	การไฟฟ้า	การบ้าน	การคลัง
ความ	ความรู้	ความสุข	ความชั่ว	ความดี
ของ	ของไหว้	ของชำร่วย	ของใช้	ของเล่น
ผู้	ผู้น้อย	ผู้อำนวยการ	ผู้ดี	ผู้ใหญ่
ที่	ที่พัก	ที่ดิน	ที่นอน	ที่เที่ยว
เครื่อง	เครื่องครัว	เครื่องมือ	เครื่องเขียน	เครื่องบิน

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาความหมายและลักษณะของคำประสม โดยใส่เครื่องหมาย

✓ หน้าข้อที่ถูกต้องและเขียนเครื่องหมาย ✕ หน้าข้อที่ผิด

- ๑. คำประสม หมายถึง คำที่เกิดจากการนำคำมูลที่มีความหมายเหมือนกันตั้งแต่ ๒ คำขึ้นไปมารวมกันเกิดความใหม่ แต่ยังมีคำความหมายเหมือนเดิม
- ๒. ทางด่วน ปากกา หางเสือ เป็นคำประสมที่เกิดจากคำมูลที่มีความหมายต่างกัน
- ๓. เสียใจ เสียหน้า เป็นคำประสมที่เกิดจากคำนาม + คำนาม
- ๔. ไม้จิ้มฟัน เครื่องซักผ้า เป็นคำประสมที่เกิดจากคำนาม + คำกริยา + คำนาม
- ๕. ต้นฉบับ ของคลัง เป็นคำประสมที่สร้างคำไทย + คำบาลี
- ๖. เรียงเบอร์ พวงหรีด ใจบุญ เป็นคำประสมคำไทย + คำยืมจากภาษาอื่น
- ๗. ใจเธอ ของเรา รถเล็ก เป็นคำประสม
- ๘. แกะดำ ดอกฟ้า หมาวัด เป็นคำประสมที่มีความหมายเชิงอุปมา
- ๙. ปากกา คอแรง ถ้าแปลความหมายว่าปากของกาและปากของแรงไม่ใช่คำประสม
- ๑๐. ยาบ้า หมาบ้า หมูหัน จัดเป็นคำประสม

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาคำต่อไปนี้คำใดเป็นคำประสม

สับประรด	เครื่องครัว	นิดหน่อย	เทพเจ้า
วิทย์	เข้าที่	กุญแจ	กินตัว
นอกใจ	กินข้าว	การนอน	พอม่าย
น้ำหนอง	ลูกนก	น้ำซุ่น	ดอกฟ้า
ใจเธอ	ความมั่งคั่ง	ไฟสว่าง	รถใหญ่

คำประสม

๑.	๒.
๓.	๔.
๕.	๖.
๗.	๘.
๙.	๑๐.

มีวิธีการสร้าง ดังนี้

๑. นำคำมูลที่เป็นคำชนิดใดก็ได้ มาประสมกัน เช่น

คำนาม + คำนาม

แม่ + บ้าน	=	แม่บ้าน	ไฟ + ฟ้า	=	ไฟฟ้า
ลูก + น้อง	=	ลูกน้อง	เก้าอี้ + ดนตรี	=	เก้าอี้ดนตรี

คำนาม + คำกริยา

ผ้า + ไห้ว	=	ผ้าไหว้	โรง + เรียน	=	โรงเรียน
เก้าอี้ + นอน	=	เก้าอี้นอน	กุญแจ + เลื่อน	=	กุญแจเลื่อน

คำนาม + คำวิเศษณ์

มด + แดง	=	มดแดง	รถ + เร็ว	=	รถเร็ว
ของ + หวาน	=	ของหวาน	กระดาน + ดำ	=	กระดานดำ

คำนาม + คำบุพบท

เบี้ย + ล่าง	=	เบี้ยล่าง	เครื่อง + ใน	=	เครื่องใน
เมือง + นอก	=	เมืองนอก	ฝ้าย + ใน	=	ฝ้ายใน

คำกริยา + คำนาม

ตัด + เสื้อ	=	ตัดเสื้อ	กิน + ใจ	=	กินใจ
เสีย + หน้า	=	เสียหน้า	ถือ + ตัว	=	ถือตัว

คำกริยา + คำกริยา

ชี้ + ขาด	=	ชี้ขาด	พิมพ์ + ดัด	=	พิมพ์ดัด
กัน + เปื้อน	=	กันเปื้อน	เดิน + เล่น	=	เดินเล่น

คำกริยา + คำวิเศษณ์

ถือ + ดี	=	ถือดี	อวด + ดี	=	อวดดี
คิด + ชั่ว	=	คิดชั่ว	หวัง + ดี	=	หวังดี

คำกริยา + คำบุพบท

กิน + ใน	=	กินใน	เป็น + กลาง	=	เป็นกลาง
เข้า + ข้าง	=	เข้าข้าง	เห็น + ด้วย	=	เห็นด้วย

คำวิเศษณ์ + คำนาม

สอง + ใจ	=	สองใจ	สาม + ล้อ	=	สามล้อ
หลาย + หน้า	=	หลายหน้า	น้อย + ใจ	=	น้อยใจ

คำบุพบท + คำนาม

ใน + หลวง	=	ในหลวง	ข้าง + ถนน	=	ข้างถนน
นอก + คอก	=	นอกคอก	เหนือ + หัว	=	เหนือหัว

๒. คำประสมที่เกิดจากคำไทยประสมกับคำไทย

ไก่อั้ว	กินเจ	ก้นครัว	ข้าวแช่	ขี่ตา	ของสูง	คอตก
คนงาน	ใจจิต	ดอกฟ้า	ดอกมะลิ	ตาแดง	ตายใจ	ตีนกา

๓. คำประสมที่เกิดจากคำไทยประสมกับคำยืมภาษาต่างประเทศ เช่น

ไทย + เขมร	=	ของขลัง นายตรวจ ของโปรด ป้อมตำรวจ
ไทย + จีน	=	กินโต๊ะ นายห้าง ตีตัว
ไทย + อังกฤษ	=	เรียงเบอร์ แท็งก์น้ำ น้ำก๊อก แผ่นดิสก์
ไทย + บาลีสันสกฤต	=	ตักบาตร น้ำมนต์

๔. คำประสมที่เกิดจากคำยืมภาษาต่างประเทศมาประสมกัน เช่น

บาลี + อังกฤษ	=	รถเมล์ รถทัวร์ รถบัส
อังกฤษ + อังกฤษ	=	แท็กซีมิเตอร์ เครดิตการ์ด
บาลี + บาลี	=	ผลผลิต กลยุทธ์ วัตถุโบราณ

ตั้งใจอ่านนะครับ

ตอนที่

๑

คำชี้แจง ให้นักเรียนบอกลักษณะของคำประสมที่กำหนดให้ ว่าเป็นคำประสมที่เกิดจาก
คำชนิดใด

ตาปลา เทพเจ้า ต้มยำ เรียงเบอร์ บัตรเครดิต
สร้างสรรค์ รถเมล์ ราชวัง พระตำหนัก เกี้ยวแห้ง

คำไทย + คำไทย

.....
.....

คำไทย + คำยืมที่มาจากภาษาอื่น

.....
.....

คำยืมที่มาจากภาษาอื่น + คำไทย

.....

คำยืมที่มาจากภาษาอื่น + คำยืมที่มาจากภาษาอื่น

.....

ตอนที่
๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนสร้างคำประสมจากปริศนาคำทายอะไรเอ่ย ที่ขึ้นต้นด้วย “เจ้า”

๑. มีมาดั้งเดิม เริ่มขายคนแรก ไปไหนไม่แปลก ขาบิดขายดี ➡
๒. หุหุหุร่ารววย รูปสวยต่างหาก ราชาลำบาก แปลงร่างเป็นกบ ➡
๓. กรุ่มกริมยัมพราย อันตรายอย่าใกล้ สาวสาวใสใจ ไกลคนพรวนี้ ➡
๔. แฉนี้พี่คุ้ม ชุมนุมคนเก่ง พรคพวกอวดเบ่ง สั่งสอนอยู่หมัด ➡
๕. ของดีมีค่า อุตส่าห์สะสม เจ้าของระทม รีบไปแจ้งความ ➡
๖. พระภูมิคุ้มครอง ผองภัยไกลห่าง เป็นสุขทุกอย่าง ทำถูกวิธี ➡
๗. ใหญ่ในงานนี้ พี่รับผิดชอบ กิน อยู่ ถาม ตอบ ครบแล้วทั้งปวง ➡
๘. ใครก็ต้องเกรง เบ่งไม่ขึ้นหрок ยกเว้นแทงออก เขาจ่ายหมดเลย ➡
๙. เมืองจีนจากมา ค้าขายแข่งขัน กำไรเก็บปล้น ร่ำรวยทันตา ➡
๑๐. วัดข้าอย่าแตะ แต่เนาะธรรมะ กิเลสต้องละ บำเพ็ญกุศล ➡

ค่อยๆอ่าน.....

เราเชื่อว่าเพื่อนๆทำได้

คำชี้แจง ให้นักเรียนสร้างคำประสมจากคำที่กำหนดให้

ตัวอย่าง

คำนาม + คำกริยา

= คำประสม

พ่อ

เลี้ยง พ่อเลี้ยง

๑. คำนาม + คำนาม

= คำประสม

น้ำ

๒. คำนาม + คำกริยา

= คำประสม

เลี้ยง

๓. คำนาม + คำวิเศษณ์

= คำประสม

ตา

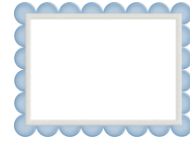
๔. คำกริยา + คำนาม

= คำประสม

๕. คำกริยา + คำกริยา

= คำประสม

๖. คำวิเศษณ์ + คำนาม

= คำประสม

๗. คำวิเศษณ์ + คำวิเศษณ์

= คำประสม

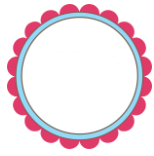
๘. คำยืมภาษาต่างประเทศ + คำยืมภาษาต่างประเทศ = คำประสม

ตั้งใจทำนะ เพื่อนๆ

๙. คำยืมภาษาต่างประเทศ + คำไทย = คำประสม

๑๐. คำนาม + คำกริยา = คำประสม

มีลักษณะการสังเกต ดังนี้

๑. คำที่นำมาประสมกันต้องเป็นคำมูลที่มีความหมายต่างกัน ตั้งแต่ ๒ คำขึ้นไป อาจมาจากภาษาอื่นก็ได้ที่ไม่ใช่คำที่มาจากภาษาบาลีสันสกฤตทั้งหมด เมื่อรวมกันแล้วจะมีความหมายต่างจากคำมูลเดิม อาจมีคำความหมายเดิมหรือมีความหมายเชิงอุปมา เช่น

แม่ + ทัพ = แม่ทัพ ตีน + แมว = ตีนแมว

แม่ทัพ หมายถึง ชายหรือหญิงที่เป็นหัวหน้าของกองทัพ (มีคำความหมายเดิม)

ตีนแมว หมายถึง ผู้ร้าย ขโมยที่ย่องได้เบาราวกับแมว (มีความหมายเชิงอุปมา)

๒. คำประสมจะต้องให้ความหมายใหม่ที่รวมกันเป็นความหมายเดียวซึ่งมีคำความหมายเดิม

เช่น ทางด่วน หมายถึง ทางสำหรับใช้รถแล่นไปได้อย่างเร็ว เพราะต้องเป็นทางพิเศษหรือทางยกระดับจากแนวจราจรปกติ

๓. คำประสมจะแยกหรือแทรกคำหนึ่งคำใดลงไปไม่ได้ เช่น

เครื่องปั่นไฟ เป็นคำประสม

เครื่องสำหรับปั่นไฟ ไม่ใช่คำประสม

๔. คำประสมถ้าเรียงคำสลับที่กันจะเป็นคำใหม่ที่มีความหมายแตกต่างกัน เช่น

ดีใจ - ใจดี ใจหาย - หายใจ

๕. คำศัพท์ที่ขึ้นต้นด้วยคำว่า นัก ช่าง ชาว หมอ ผู้ เครื่อง ของ ที่ การ ความ โรง

ส่วนมากจะเป็นคำประสม เช่น นักเลง ช่างเชื่อม ชาวไทย หมอนวด ผู้หญิง เครื่องเรือน ของแถม ที่สวน การบ้าน ความดี โรงพยาบาล ฯลฯ

๖. คำประสมบางคำมีคำต้นเป็นคำเดียวกัน เช่น

คนนำทาง คนเก็บขยะ คนเฝ้าประตู

เจ้าบ้าน เจ้ามือ เจ้าแม่

เครื่องอุปโภคบริโภค

ของหวาน ของขาว ของเล่น

กิจกรรมหรือกิริยาอาการ

วางหน้า วางเฉย วางยา จัดซื้อ จัดจ้าง

จัดทำ วังหน วังวิบาก วังเปี้ยว

ตัดบท ตัดความ

ตัดเรื่อง

จิตใจและอุปนิสัย

ใจใหญ่ ใจแคบ ใจกว้าง ขี้ฉลาด

ขี้คุย ขี้โมย หัวก้าวหน้า หัวหมอ

หัวดี มั่งง่าย มั่งใหญ่ มั่งได้

๗. คำประสมจะออกเสียงต่อเนื่องกันไปโดยไม่หยุดหรือเว้นจังหวะระหว่างหน่วยคำที่เป็น

ส่วนประกอบ เช่น กาแฟเย็น ถ้าออกเสียงต่อเนื่องกันไป หมายถึง “กาแฟใส่นม ใส่น้ำแข็ง” เป็นคำประสม ถ้ามีช่วงเว้นจังหวะระหว่าง กาแฟ กับ เย็น หมายถึง “กาแฟร้อนที่ทิ้งไว้ให้เย็น” เป็นประโยค

๘. คำประสมบางคำเป็นได้ทั้งคำและกลุ่มคำ ขึ้นอยู่กับบริบทแวดล้อม เช่น

แสงอาทิตย์ส่องเข้ามาทางหน้าต่าง (เป็นกลุ่มคำ)

แสงอาทิตย์ คำนี้สามารถแยกศัพท์ได้ คือ แสง + อาทิตย์ ไม่ใช่คำมูล แต่เป็นกลุ่มคำ

แสงอาทิตย์เป็นชื่อชนิดหนึ่ง (เป็นคำประสม)

แสงอาทิตย์ คำนี้สามารถแยกศัพท์ได้ คือ แสง + อาทิตย์ ไม่ใช่คำมูล แต่เป็นคำประสม เพราะเกิดความหมายใหม่ (ชื่อชนิดหนึ่ง)

การสังเกต

คำใดเป็นคำมูล คำประสม กลุ่มคำหรือประโยค ตัวอย่างเช่น

ม้าดำ คำนี้สามารถแยกศัพท์ได้ คือ ม้า + ดำ ไม่ใช่คำมูล แต่เป็นกลุ่มคำ

ลูกม้า คำนี้สามารถแยกศัพท์ได้ คือ ลูก + ม้า ไม่ใช่คำมูล แต่เป็นกลุ่มคำ

ม้าใช้ คำนี้สามารถแยกศัพท์ได้ คือ ม้า + ใช้ ไม่ใช่คำมูล แต่เป็นคำประสม เพราะเกิดความหมายใหม่ (คนรับใช้ที่ขี่ม้าหรือต้องไปอย่างรวดเร็วเหมือนไปด้วยม้า)

ม้าวิ่ง คำนี้สามารถแยกศัพท์ได้ คือ ม้า + วิ่ง ไม่ใช่คำมูล แต่เป็นประโยค

เมตตา คำนี้ไม่สามารถแยกศัพท์ได้ คือ เมต + ตา ไม่ใช่คำมูล ดังนั้นคำนี้เป็นคำมูล

สรุป

คำประสม คือ คำมูลสองคำขึ้นไปประสมกัน เกิดคำใหม่ มีความหมายใหม่ เช่น

เครื่อง + ชัก + ผ้า เครื่องชักผ้า

น้ำ + ยา + ล้าง + จาน น้ำยาล้างจาน

คำมูลสองคำขึ้นไปรวมกันไม่เกิดคำใหม่ ไม่เกิดความหมายใหม่ ไม่ใช่คำประสม เช่น

ทางเสือ หมายถึง

ทางของเสือ เป็นวลีไม่ใช่คำประสม

ทางเสือ หมายถึง

ทางเสือเรือ เป็นคำประสม

ลูกเสือ หมายถึง

ลูกของเสือ เป็นวลีไม่ใช่คำประสม

ลูกเสือ หมายถึง

นักเรียนที่แต่งเครื่องแบบ เป็นคำประสม

คำชี้แจง ให้นักเรียนขีดเครื่องหมาย ✓ หน้าคำที่เป็นคำประสม และทำเครื่องหมายกากบาท ✗ หน้าคำที่ไม่ใช่คำประสม

.....๑. หมูหัน

.....๒. ห่อหมก

.....๓. สูญหาย

.....๔. เตือดร้อน

.....๕. บ้านเรือน

.....๖. ทองคำ

.....๗. ข้าวต้มมัด

.....๘. น้ำหวาน

.....๙. โรงพัก

.....๑๐. พัดลม

เก่งจังเลยครับ...ทำได้ทุกข้อ

คำชี้แจง ให้นักเรียนสร้างคำประสมจากคำที่กำหนดให้ แล้วนำคำประสมไปแต่งประโยค
ให้ได้ใจความที่ถูกต้องและเหมาะสม

ตัวอย่าง

บ้าน

+

นอก บ้านนอก

ประโยค เพื่อนๆ ชอบเรียกฉันว่า เด็กบ้านนอก

๑.

ใจ

+

ประโยค.....

๒.

พ่อ

+

ประโยค.....

๓.

น้ำ

+

ประโยค.....

๔.

คน

+

ประโยค.....

๕.

ลูก

+

ประโยค.....

๖.

แม่

+

ประโยค.....

๗.

ทาง

+

ประโยค.....

๘.

ของ

+

ประโยค.....

๙.

หัว

+

ประโยค.....

๑๐.

ฟ้า

+

ประโยค.....

เรื่อง คำประสม

แบบทดสอบหลังเรียน

รายวิชา ท๒๑๐๑ ภาษาไทย ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑
จำนวน ๑๐ ข้อ คะแนนเต็ม ๑๐ คะแนน เวลา ๑๐ นาที

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

คำชี้แจง

๑. ข้อสอบมีจำนวน ๑๐ ข้อ เป็นข้อสอบปรนัย ชนิดเลือกตอบ ๔ ตัวเลือก
๒. ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียวและทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในกระดาษคำตอบ

๑. ข้อใดเป็นคำประสมที่ทำหน้าที่เป็นคำนาม
 - ก. ทางด่วน ม้ายาว
 - ข. เข้าใจ ชัดคอ
 - ค. บ้านนอก เสียสละ
 - ง. หัวหมุน ชัดใจ
๒. คำประสมทุกคำในข้อใดมีโครงสร้างเหมือนคำว่า “เครื่องซักผ้า”
 - ก. ผ้าขาวม้า หม้อหุงข้าว
 - ข. แปรงสีฟัน ตูกับข้าว
 - ค. น้ำพริกเผา รถไถนา
 - ง. ไม้จิ้มฟัน ยาหยอดตา
๓. คำประสมในข้อใดเกิดจากคำนามกับคำวิเศษณ์
 - ก. ข้าวมาก รถม้า
 - ข. ข้าวต้มมัด กล้วยปิ้ง
 - ค. ข้าวสวย น้ำหอม
 - ง. ถี้อตัว ชัดคอ
๔. ข้อใดเป็นวิธีการสร้างคำประสมที่ถูกต้องที่สุด
 - ก. สร้างจากคำมูล ๒ คำขึ้นไปมารวมกัน
 - ข. สร้างโดยนำคำมูลมาออกเสียง ๒ ครั้ง
 - ค. สร้างจากคำมูลที่มีความหมายต่างกันมารวมกัน
 - ง. สร้างจากคำมูล ๒ คำขึ้นไป มาวางเรียงกัน

ค่อย ๆ อ่านกันนะ...เพื่อน ๆ

๕. ข้อใดไม่ใช่คำประสม
 - ก. หน้าหงาย หน้ามืด
 - ข. น้ำคำ น้ำตา
 - ค. ใจแตก ใจแคบ
 - ง. มือเล็ก มือบวม
๖. ข้อใดเป็นคำประสมทุกคำ
 - ก. ลูกเสือ แม่บ้าน
 - ข. พ่อเลี้ยง มารดา
 - ค. เตารีด บิดา
 - ง. แก้วอี้ ดาวเทียม
๗. ข้อใดไม่มีคำประสม
 - ก. ขวัญจิตเป็นแม่เพลงอีแซว
 - ข. แม่ครัวกำลังทำอาหารอยู่ในครัว
 - ค. เธอช่างใจดำไม่ยอมช่วยเหลือใครเลย
 - ง. แม่แมวกำลังให้นมลูกแมวอยู่ใต้เตียง
๘. คำประสมในข้อใดมีความหมายเป็นสำนวน
 - ก. ยกเมฆ
 - ข. ยืนกราน
 - ค. ย้อนรอย
 - ง. โยนกลอง
๙. คำประสมในข้อใดเกิดจากคำไทยแท้ประสมกับคำภาษาอังกฤษ
 - ก. บังแทรก
 - ข. สวนสัตว์
 - ค. พวงหรีด
 - ง. ถนนหลวง
๑๐. ข้อใดมีคำประสมที่เกิดจากคำนามประสมกับคำกริยา
 - ก. หัวหน้าต้องขยันมาก ๆ
 - ข. ดอกหน้าวัวปักในแจกัน
 - ค. นิดชอบรับประทานกล้วยไข่
 - ง. สมรยืนคอตกเพราะถูกจับได้ว่าทำผิด

สู้ๆ นะเพื่อนๆ
เราเป็นกำลังใจให้

เรื่อง คำประสม

กระดาษคำตอบแบบทดสอบหลังเรียน

รายวิชา ท๒๑๑๑ ภาษาไทย ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑
จำนวน ๑๐ ข้อ คะแนนเต็ม ๑๐ คะแนน เวลา ๑๐ นาที

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

ข้อ	ก	ข	ค	ง
๑				
๒				
๓				
๔				
๕				
๖				
๗				
๘				
๙				
๑๐				

คะแนนเต็ม	๑๐
คะแนนที่ได้	

ผลการประเมิน

- ☐ ดีมาก
☐ ดี
☐ พอใช้
☐ ปรับปรุง

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(นางสาวปัญญาภรณ์ สีดี)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เกณฑ์การประเมิน

- คะแนนระหว่าง ๙-๑๐ อยู่ในเกณฑ์ ดีมาก
 คะแนนระหว่าง ๗-๘ อยู่ในเกณฑ์ ดี
 คะแนนระหว่าง ๕-๖ อยู่ในเกณฑ์ พอใช้
 คะแนนระหว่าง ๐-๔ อยู่ในเกณฑ์ ปรับปรุง

บรรณานุกรม

บุญลักษณ์ เอี่ยมสำอาง และคณะ. ภาษาไทย หลักภาษาไทยและการใช้ภาษา ม. ๔. กรุงเทพฯ :
อักษรเจริญทัศน์, (มปป.).

ปนรรฐพร พจน์พัฒน์พล และคณะ. **เคล็ดลับพิชิตภาษาไทย ข้อสอบแบบไหนก็เอาอยู่.** (พิมพ์ครั้งที่ ๒)
กรุงเทพฯ : ต้นกล้า, ๒๕๕๙.

ประไพศรี ศิริวงศ์ และคณะ. **คู่มือครูและแผนการจัดการเรียนรู้ สาระพื้นฐานภาษาไทย ม.๓.**
กรุงเทพฯ : บริษัทไทยร่มเกล้า จำกัด, ๒๕๔๘.

ผกาศรี เย็นบุตร และคณะ. **หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑.**
กรุงเทพฯ : เอ็มพันธ์, ๒๕๕๘.

พรทิพย์ แฝงสุด. **สื่อเสริมสาระการเรียนรู้พื้นฐาน หลักภาษาไทย ม.๑.** กรุงเทพฯ : ฟิสิกส์เซ็นเตอร์,
๒๕๕๔.

พองจันทร์ สุขยิ่ง และคณะ. **หนังสือสาระการเรียนรู้พื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ม. ๓.**
(พิมพ์ครั้งที่ ๘). กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๕๐.

วิพุธ ไสววงศ์ และคณะ. **หนังสือสาระการเรียนรู้พื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ม. ๓.**
(พิมพ์ครั้งที่ ๒). กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๘.

ศรีสิทธิ์ ฉะอ้อนศรี และคณะ. **แบบเรียนวิชาหลักภาษาไทย (มัธยมศึกษาตอนต้น) รหัสวิชา**
ท ๓๐๕ - ท ๓๐๖. กรุงเทพฯ : มณฑลการพิมพ์, (มปป.).

สกาวัฒน์ คงนคร. **New สรุปเข้มภาษาไทย ม.๑.** กรุงเทพฯ : แม็ค, ๒๕๕๔.

เสนีย์ วิลาวรรณ และคณะ. **หลักการใช้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ ๓.** กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, ๒๕๔๘.

_____. **หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม หลักการใช้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ ๑-๓.** กรุงเทพฯ :
วัฒนาพานิช , ๒๕๔๘.

อัมพร ทองใบ และมาลี พันธุ์ประเสริฐ. **หลักภาษาไทย ฉบับสมบูรณ์.** นนทบุรี : ธิงค์ ปียอนด์,
๒๕๕๕.

ข้อที่	คำตอบที่ถูกต้อง
๑	ก
๒	ง
๓	ก
๔	ก
๕	ง
๖	ก
๗	ค
๘	ง
๙	ง
๑๐	ค

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาความหมายและลักษณะของคำประสม โดยใส่เครื่องหมาย

✓ หน้าข้อที่ถูกและเขียนเครื่องหมาย ✗ หน้าข้อที่ผิด

- ✗ ๑. คำประสม หมายถึง คำที่เกิดจากการนำคำมูลที่มีความหมายเหมือนกัน ตั้งแต่ ๒ คำ ขึ้นไปมารวมกันเกิดคำใหม่ แต่ยังมีเค้าความหมายเหมือนเดิม
- ✓ ๒. ทางด่วน ปากกา หางเสือ เป็นคำประสมที่เกิดจากคำมูลที่มีความหมายต่างกัน
- ✗ ๓. เสียใจ เสียหน้า เป็นคำประสมที่เกิดจากคำนาม + คำนาม
- ✓ ๔. ไม่จิ้มฟัน เครื่องซักผ้า เป็นคำประสมที่เกิดจากคำนาม + คำกริยา + คำนาม
- ✗ ๕. ต้นฉบับ ของคลัง เป็นคำประสมที่สร้างคำไทย + คำบาลี
- ✓ ๖. เรียงเบอร์ พวงหรีด ใจบุญ เป็นคำประสมคำไทย + คำยืมจากภาษาอื่น
- ✗ ๗. ใจเธอ ของเรา รถเล็ก เป็นคำประสม
- ✓ ๘. แกะดำ ดอกฟ้า หมาวัด เป็นคำประสมที่มีความหมายเชิงอุปมา
- ✓ ๙. ปากกา คอแรง ถ้าแปลความหมายว่าปากของกาและปากของแรงไม่ใช่คำประสม
- ✓ ๑๐. ยาบ้า หมาบ้า หมูหัน จัดเป็นคำประสม

เฉลยแบบฝึกทักษะที่ ๑.๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาคำต่อไปนี้คำใดเป็นคำประสม

คำประสม

๑. เครื่องครัว ๒. เทพเจ้า

๓. เข้าที่ ๔. กินตัว

๕. นอกใจ

๖. ลูกนก

๗. พ่อม่าย ๘. น้ำนอง

๙. ดอกฟ้า ๑๐. ความมั่งคั่ง

ตอนที่
๑

คำชี้แจง ให้นักเรียนบอกลักษณะของคำประสมที่กำหนดให้ ว่าเป็นคำประสมที่เกิดจาก
คำชนิดใด

คำไทย + คำไทย ได้แก่ ตาปลา ต้มยำ

คำไทย + คำที่ยืมมาจากภาษาอื่น ได้แก่ เรียงเบอร์ สร้างสรรค์

คำยืมที่มาจากภาษาอื่น + คำไทย ได้แก่ เทพเจ้า ราชวัง เกี้ยวแห้ง

คำยืมที่มาจากภาษาอื่น + คำยืมที่มาจากภาษาอื่น
ได้แก่ บัตรเครดิต รถเมล์ พระตำหนัก

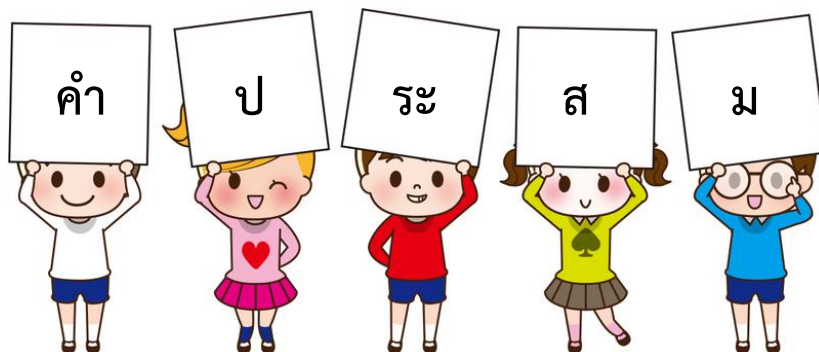

ตอนที่

๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนสร้างคำประสมจากปริศนาคำทายอะไร่อย่ ที่ขึ้นต้นด้วย “เจ้า”

๑. มีมาดั้งเดิม เริ่มขายคนแรก ไปไหนไม่แปลก ขาบิดขายดี ➡ เจ้าเก่า
๒. หุหุหาร้ารววย รูปสวยต่างหาก ราชาลำบาก แปลงร่างเป็นกบ ➡ เจ้าชาย
๓. กรุ่มกริมยัมพราย อันตรายอย่าใกล้ สาวสาวใสใจ ไกลคนพรวนี้ ➡ เจ้าชู้
๔. แถวนี่พีคัม ชุมนุมคนเก่ง พรคพวกอวดเบ่ง สั่งสอนอยู่หมัด ➡ เจ้าถิ่น
๕. ของดีมีค่า อุตส่าห์สะสม เจ้าของระทม รีบไปแจ้งความ ➡ เจ้าทุกข์
๖. พระภูมิคุ้มครอง ผองภัยไกลห่าง เป็นสุขทุกอย่าง ทำถูกวิธี ➡ เจ้าที่
๗. ใหญ่ในงานนี้ ฟ้ารับผิดชอบ กิน อยู่ งาม ตอบ ครบแล้วทั้งปวง ➡ เจ้าภาพ
๘. ใครก็ต้องเกรง เบ่งไม่ขึ้นหอรอก ยกเว้นแหงออก เขาจ่ายหมดเลย ➡ เจ้ามือ
๙. เมืองจีนจากมา ค้าขายแข่งขัน กำไรเก็บปล้น ร้ารวยทันตา ➡ เจ้าสัว
๑๐. วัดข้าอย่าแตะ แต่เนะธรรมะ กิเลสต้องละ บำเพ็ญกุศล ➡ เจ้าอาวาส

เฉลยแบบฝึกทักษะที่ ๑.๔

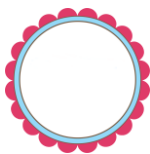
คำชี้แจง ให้นักเรียนสร้างคำประสมจากคำที่กำหนดให้

แนวคำตอบ

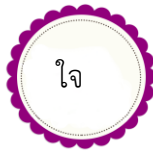
๑. คำนาม + คำนาม

= คำประสม

น้ำ

ใจ

น้ำใจ

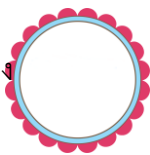

๒. คำนาม + คำกริยา

= คำประสม

แม่

เลี้ยง

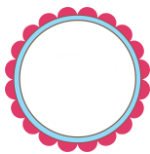
แม่เลี้ยง

๓. คำนาม + คำวิเศษณ์

= คำประสม

ตาแดง

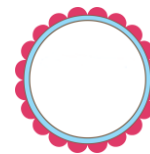
ตาแดง

๔. คำกริยา + คำนาม

= คำประสม

กิน

ใจ

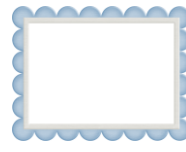
กินใจ

๕. คำกริยา + คำกริยา

= คำประสม

ท่อง จำ ท่องจำ

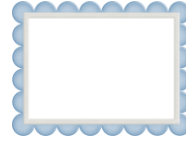

๖. คำวิเศษณ์ + คำนาม

= คำประสม

หลาย ใจ

หลายใจ

๗. คำวิเศษณ์ + คำวิเศษณ์

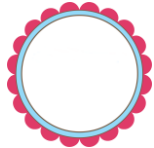
= คำประสม

เบา หวาน เบาหวาน

๘. คำยืมภาษาต่างประเทศ + คำยืมภาษาต่างประเทศ = คำประสม

บัตร เครดิต บัตรเครดิต

๙. คำยืมภาษาต่างประเทศ + คำไทย = คำประสม

ราช

วัง ราชวัง

๑๐. คำนาม + คำกริยา

= คำประสม

โรง

เรียน

โรงเรียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนขีดเครื่องหมาย ✓ หน้าคำที่เป็นคำประสม และทำเครื่องหมายกากบาท ✕ หน้าคำที่ไม่ใช่คำประสม

..... ✓๑. หมูหัน

... ✓ ...๒. ห่อหมก

.... ✕ ...๓. สูญหาย

.. ✓ ..๔. เตือดร้อน

.. ✕ ..๕. บ้านเรือน

... ✕ ...๖. ทองคำ

.. ✓ ..๗. ข้าวต้มมัด

.... ✓ ..๘. น้ำหวาน

.... ✓๙. โรงพัก

.... ✓ ...๑๐. พัดลม

เก่งจังเลยครับ...ทำได้ทุกข้อ

เฉลยแบบฝึกทักษะที่ ๑.๖

คำชี้แจง ให้นักเรียนสร้างคำประสมจากคำที่กำหนดให้ แล้วนำคำประสมไปแต่งประโยค
ให้ได้ใจความที่ถูกต้องและเหมาะสม

ตัวอย่าง

บ้าน

+

นอก บ้านนอก

ประโยค เพื่อนๆ ชอบเรียกฉันว่า เด็กบ้านนอก

๑.

ใจ

+

อ่อน

ใจอ่อน

ประโยค ถ้าเขามาขอคืนดีกับฉัน ฉันจะไม่ใจอ่อนให้อภัยเขาอีกแล้ว

๒.

พ่อ

+

ตา

พ่อตา

ประโยค พ่อตาของสมศักดิ์เป็นกำนันตำบลบ้านแก่ง

๓.

น้ำ

+

หวาน

น้ำหวาน

ประโยค เด็กๆ ไม่ควรดื่มน้ำหวานมากจนเกินไปเพราะจะทำให้เกิดโรคอ้วนได้

๔.

คน

+

บ้า

คนบ้า

ประโยค ฉันเห็นคนบ้าวิ่งไล่จับเด็กอยู่ข้างตลาด

๕.

ลูก

+

น้ำ

ลูกน้ำ

ประโยค น้องเล็กเลี้ยงปลาหางนกยูงไว้กินลูกน้ำ

๖.

แม่

+

บ้าน

แม่บ้าน

ประโยค น้ำของน้อยทำงานเป็นแม่บ้านอยู่ที่โรงแรมสีหราช

๗.

ทาง

+

ม้าลาย

ทางม้าลาย

ประโยค นักเรียนควรข้ามถนนตรงทางม้าลาย

๘.

ของ

+

หวาน

ของหวาน

ประโยค กลัวยบวชชีเป็นของหวานที่ฉันโปรดปรานมากที่สุด

๙.

หัว

+

สูง

หัวสูง

ประโยค เขาเป็นคนหัวสูงชอบใช้แต่ของดีๆ ทั้งนั้น

๑๐.

ดอก

+

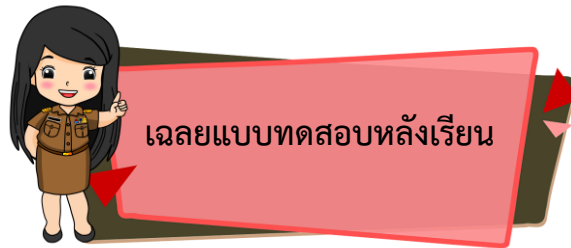
ฟ้า

ดอกฟ้า

ประโยค หมาวัดอย่างเราหรือจะอาจเอื้อมไปหมายปองดอกฟ้าได้

ข้อที่	คำตอบที่ถูกต้อง
๑	ก
๒	ง
๓	ค
๔	ก
๕	ง
๖	ก
๗	ง
๘	ก
๙	ค
๑๐	ง

